

معیار خط ثروت برای خانوارهای ایرانی

فریده باقری*، حسین کاوند**

طرح مسأله: این مقاله یک روش ساده برای برآورد خط ثروت را پیشنهاد می‌کند که بستگی به میزان آگاهی از نحوه توزیع درآمد و اندازه خط فقر در یک جامعه معین دارد. فکر محاسبه خط ثروت به این ایده برمی‌گردد که در یک جامعه، فقر مفهومی ضد ارزش است و باید از طریق توزیع مجدد ثروت ریشه‌کن شود. از این رو خط ثروت به عنوان ارزشی تعریف می‌شود که میزان کل درآمد مورد نیاز برای ریشه‌کن کردن فقر را از طریق انتقال ثروت به فقرا مشخص می‌کند.

روش: در این مقاله خط ثروت برای ایران با استفاده از داده‌های سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۸۱ طرح هزینه و درآمد خانوار مرکز آمار ایران و در نظر گرفتن خط فقر مطلق ۲۳۰۰ کالری برای مناطق شهری و روستایی برآورد شده است.

یافته‌ها و نتایج: نتایج حاصل نشان می‌دهد که بر اساس خط فقر در نظر گرفته شده (۲۳۰۰ کالری) خط ثروت در سال ۱۳۸۳ در مناطق شهری حدود ۸۱۶ هزار تومان در ماه برای هر نفر و در مناطق روستایی حدود ۴۸۵ هزار تومان بوده است. در حالی که خط فقر مطلق در این سال در مناطق شهری حدود ۳۹ هزار تومان (در ماه برای هر نفر) و در مناطق روستایی ۱۹ هزار تومان برآورد شده است.

کلید واژه‌ها: ثروت، فقر، نابرابری اجتماعی

تاریخ پذیرش: ۸۶/۳/۱

تاریخ دریافت: ۸۵/۸/۲۲

* کارشناس ارشد اقتصاد، عضو هیأت علمی پژوهشکده آمار <bagheri@src.ac.ir>
** دانشجوی دکتری اقتصاد، پژوهشگر پژوهشکده آمار

مقدمه

در کشورهای نسبتاً ثروتمند که نابرابری در آن‌ها بالاست، کاهش نابرابری می‌تواند راهکار مهمی برای ریشه‌کن کردن فقر محسوب شود. اما اجرای سیاست‌های ریشه‌کن کردن فقر یک کار پیچیده است و نیاز به دانش و آگاهی در خصوص افرادی که تحت تأثیر این سیاست قرار می‌گیرند دارد. اکثر مطالعات صورت گرفته در جهان در خصوص فقر و ویژگی‌های آن است و تعداد اندکی از مطالعات به مسأله ثروتمند و ثروتمندان پرداخته است. در مطالعات مربوط به فقر، تعریف جمعیت فقیر با کمک خط فقر انجام می‌شود بنابراین به نظر می‌رسد تعریف ثروتمندان هم با همین دیدگاه منطقی باشد. علی‌رغم این‌که در زمینه تعیین خط فقر در دنیا پیشرفت‌های زیادی صورت گرفته ولی مطالعه در خصوص تعیین خط ثروت بسیار اندک بوده است که در این زمینه می‌توان به مطالعه مارسلو مدیرز (Marcelo Medeiros) اشاره نمود که خط ثروت را برای کشور برزیل در سال ۱۹۹۹ با استفاده از داده‌های طرح هزینه و درآمد خانوار برآورد نموده است. هدف این مقاله این است که روشی برای تعیین خط ثروت پیشنهاد کند که ویژگی‌های زیر را در بر داشته باشد:

الف) وضعیت ثروت و فقر را نشان دهد؛

ب) از مجموعه قوانین و اصول نسبتاً کوچک و ساده تبعیت کند؛

ج) به راحتی قابل محاسبه با استفاده از نتایج آمارگیری‌هایی باشد که برای این منظور اجرا نمی‌شوند.

البته توجه به این نکته ضروری است که در هر کشوری موانع آشکاری نسبت به سیاست‌های توزیع مجدد وجود دارد که از آن جمله می‌توان از اثرات بازدارنده رفتار اقتصادی ثروتمندان نام برد. از طرف دیگر باید توجه داشت که انتقال درآمد از افراد ثروتمند به فقیر راه‌حل دائمی برای حل مشکل فقر نیست. یک سیاست واقعی باید بسیاری از جنبه‌های چرخه اقتصادی را مد نظر قرار دهد. از این‌رو تعیین خط ثروت صرفاً تعریف یک ابزار آماری است تا به مطالعه‌کنندگان در زمینه دستیابی به معیارهای مؤثر توزیع مجدد درآمد کمک نماید.

۱) تعریف خط ثروت

اولین قدم در تعیین خط ثروت این است که فرد ثروتمند تعریف شود. در خصوص این تعریف هیچ اجماعی وجود ندارد، سولتو (Soltow, 1989) ثروت را بر پایه سطوح مطلق پس انداز تعریف کرد و بعد از آن روش‌های مختلفی برای تعریف ثروت به کار برده شد. در برخی مطالعات نظیر مطالعه میلر (Miller.H., 1971) و یا مطالعه بانک (Bank, 2000) کسانی که درآمدشان از یک مقدار مطلق بالاتر است ثروتمند در نظر گرفته شده‌اند. معمولاً این مقدار مطلق در سطح خیلی بالایی تعیین می‌شود. در برخی دیگر از مطالعات نظیر مطالعه ولف (Wolff) و کارول (Carroll, C., 2000) ثروت بر حسب موقعیت افراد از لحاظ سهم درآمدشان در خانوار تعریف شده است. در این نوع تعاریف معمولاً به صورت قراردادی، یک دهک بالایی از توزیع درآمد در نظر گرفته می‌شود که در برخی از مواقع ۱ یا ۲ و یا حتی ۲۰ درصد جمعیت می‌تواند بالای این آستانه قرار گیرد و ثروتمند تلقی شود.

در برخی دیگر از تعاریف از معیار انحراف از میانگین درآمد به عنوان پارامتری برای تعریف افراد ثروتمند استفاده شده است. بدین صورت که افرادی که درآمدشان بیش از مقدار انحراف استاندارد از میانگین باشد ثروتمند تلقی می‌شوند. در روشی که توسط رنگ (Rank, 1999) و سپس، رنک و همکارانش در سال ۲۰۰۱ پیشنهاد شد یک ارتباط مستقیم بین خط ثروت و خط فقر برقرار شد به طوری که با استفاده از ضریبی از خط فقر (مثلاً ۸،۱۰ یا ۱۲ درصد) خط ثروت تعریف شده است. البته این ضریب توسط محقق تعیین می‌شود و کاملاً اختیاری است (Medeiros, M., 2006).

همان‌طور که در ساختن خط فقر تعیین وضعیت افرادی که فقیر در نظر گرفته می‌شوند بر اساس معیار پذیرفته شده‌ای صورت نمی‌گیرد، تعیین یک حد برای افرادی که بر اساس آن افراد ثروتمند تلقی می‌شوند نیز بستگی به دامنه مباحث و قضاوت‌های ارزشی در این زمینه دارد. به این ترتیب مشابه تعریف فقر، تعیین آستانه ثروت نیز بستگی به قضاوت ارزشی دارد و اگر تعیین حداقل شرایط زندگی در تعریف فقر یک

وظیفه مشکل است تعریف آستانه‌ای که افراد ثروتمند را از غیر ثروتمند جدا کند به مراتب مشکل‌تر است.

فقر معمولاً تابع سطح و شکل توزیع منابع کل جامعه در بین افراد است. بنابراین می‌تواند به طرق مختلف نظیر کاهش در تعداد جمعیت، افزایش در مقدار منابع و یا تغییر در توزیع منابع کاهش پیدا کند. از این رو خط ثروتی که در این جا پیشنهاد می‌شود خطی است که بر پایه یک معیار توزیعی ساخته می‌شود و با استفاده از آن منابع انباشته شده برای زدودن فقر به واسطه کاهش نابرابری درآمدی مشخص می‌شود. این نوع خط نیاز به اتخاذ قانون توزیع مجدد دارد. برای این کار ابتدا فرض می‌شود که برای کلیه افراد، رفاه حاصل از یک واحد اضافی از هر منبع درآمد کاهش پیدا می‌کند، در حالی که مقدار خود آن منبع افزایش پیدا می‌کند. به عبارت دیگر برای یک فرد فقیر انتقال یک واحد اضافی از درآمد رفاه بیش‌تری فراهم می‌کند تا برای یک ثروتمند. به این ترتیب برای زدودن فقر باید درآمد اضافی از ثروتمندترین فرد جامعه به فقیرترین فرد منتقل شود.

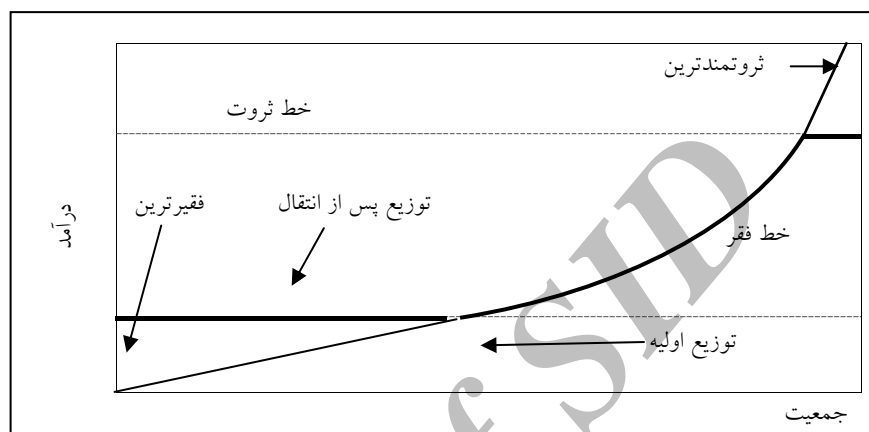
لازم به توضیح است که ایده انتقال مستقیم درآمد از افراد غیر فقیر به افراد فقیر جهت زدودن فقر، معیار جدیدی نیست و قبلاً توسط آناند (Anand, S., 1975) در یک شاخص فقر به کار گرفته شده است. در واقع خط ثروت یک خط ضد فقر است که به منظور جبران غرامت به کار می‌رود.

۲) چارچوب نظری

نمودار شماره ۱ مثالی از نحوه به دست آوردن خط ثروت در یک جامعه فرضی می‌باشد. در این نمودار جمعیت در محور Y و درآمد با ترتیب صعودی در محور X قرار دارد. منحنی باریک سیاه توزیع اولیه درآمد را (قبل از انتقال) نشان می‌دهد و خط نقطه چین در قسمت بالای شکل، خط ثروت می‌باشد. بر اساس این خط کل مازاد درآمد افراد ثروتمند (منطقه بالای خط ثروت) پس از انباشته شدن به افراد فقیر منتقل می‌شود. خط افقی در قسمت پائین شکل نیز بیان‌گر خط فقر می‌باشد. با انتقال درآمد از افراد بالای خط ثروت به

افراد زیر خط فقر تمامی افراد فقیر بر روی خط فقر قرار خواهند گرفت. منحنی که با خط سیاه پر رنگ در شکل مشخص شده، بیانگر توزیع پس از انتقال درآمد از ثروتمندان به فقرا می‌باشد.

نمودار ۱: سطح و توزیع درآمد در جامعه فرضی

فرایند توزیع در نمودار شماره ۱ به این صورت است که درآمد از ثروتمندترین فرد به فقیرترین فرد منتقل می‌شود تا جایی که درآمد وی مساوی درآمد دومین فرد فقیر شود. از این نقطه به بعد درآمد مساوی به هر دو فقیر منتقل می‌شود تا جایی که درآمد آن‌ها مساوی سومین فرد فقیر شود و همین طور این جریان ادامه پیدا می‌کند تا همه فقرا به سطح خط فقر صعود کنند (فقرزدایی). هم چنان که این انتقالات صورت می‌گیرد درآمد ثروتمندترین فرد کاهش پیدا می‌کند تا برسد به فرد قبل از خود، از این نقطه، این دو فرد مقادیر یکسانی از درآمد را انتقال می‌دهند تا درآمد آن‌ها مساوی درآمد سومین فرد ثروتمند شود و ... نقطه برابر و یا نزدیک به درآمد آخرین فرد ثروتمند که وارد فرایند انتقال شده است ارزش خط ثروت خواهد بود. در این نقطه مساحت منطقه زیر

منحنی درآمد و بالای خط ثروت برابر با مساحت منطقه بالای منحنی درآمد و زیر خط فقر است.

برای برآورد خط ثروت جامعه (Z_r) ابتدا باید شکاف فقر مربوط به خط فقر معین (Z_p) محاسبه شود. سپس به منظور انتقال منابع کافی برای پوشاندن این مقدار از شکاف و رفع فقر می‌بایست نقطه‌ای که درآمد ثروتمندترین افراد تا آن حد کاهش یابد مشخص شود. به عبارت دیگر خط ثروت باید به گونه‌ای ایجاد شود که مجموع شکاف ثروت (G_r) و شکاف فقر (G_p) برابر صفر شود.

$$G_r + G_p = 0 \quad (1)$$

شکاف فقر و ثروت به ترتیب عبارتند از مجموع تفاوت خط فقر یا ثروت با درآمد فقیرترین یا ثروتمندترین افراد. در یک جامعه با n فرد که درآمدهای توزیع شده به صورت نابرابر با y نشان داده می‌شود و این درآمد به ترتیب صعودی مرتب شده است، دو گروه افراد وجود دارند، یک گروه افراد ثروتمند از k تا n که درآمدهای بالای خط ثروت است ($y_i > z_r$) و گروه دوم افراد فقیر از 1 تا l که درآمدهای زیر خط فقر است ($y_j < z_p$). بنابراین رابطه (۱) را می‌توان به صورت زیر نوشت:

$$\sum_{i=k}^n (z_r - y_i) + \sum_{j=1}^l (z_p - y_j) = 0 \quad (2)$$

و

$$G_p = \sum_{j=1}^l (z_p - y_j)$$

به طوری که از 1 تا l ، $y_i < z_p$ و از k تا n ، $y_j > z_r$ است.

در یک جامعه واقعی از آنجایی که شکاف فقر موجود (G_p) مربوط به یک خط فقر معین است لذا این امکان وجود دارد که خط ثروت (Z_r) به مقدار خط فقر حساس باشد. از آنجایی که خط ثروت مقدار ثابتی است، می‌توان آن را از رابطه ۲ به صورت زیر استخراج کرد:

$$z_r = \frac{1}{(n+k)} \left(\sum_{i=k}^n y_i - G_p \right) \quad (3)$$

با توجه به این که مفهوم ثروت مورد استفاده، یک مفهوم نسبی است (نسبت به خط فقر)، در جامعه‌ای که مقدار منابع در دسترس برای فقرزدایی از طریق توزیع ناکافی باشد موقعیتی رخ می‌دهد که ارزش خط ثروت نسبت به خط فقر در درجه دوم قرار می‌گیرد. در این حالت ممکن است برخی از افراد فقیر به غلط ثروتمند در نظر گرفته شوند.

بر طبق استدلال به‌کار گرفته شده برای ساختن خط ثروت، به منظور اصلاح نابرابری در این جامعه این امکان وجود دارد که با انتقال درآمد از فرد کم‌تر فقیر به فقیرترین فرد، فقر را کاهش داد. زمانی که به دلایل نادرست، مردم ثروتمند زیر خط فقر قرار گیرند، باید خط ثروت به نوعی تعیین شود که صرفاً افراد غیر فقیر در بالای آن قرار گیرند. بنابراین لازم است شرایطی در نظر گرفته شود که هر گاه شکاف ثروت بزرگ‌تر از شکاف فقر شد (یعنی $G_p > G_r$) خط ثروت مساوی خط فقر شود (یعنی $Z_r = Z_p$). البته در برخی مواقع به ویژه زمانی که تشخیص دو گروه فقیر و ثروتمند ضروری نباشد، می‌توان این شرط را نادیده گرفت (Medeiros, M., 2006).

۳ روش

اطلاعات طرح آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی مرکز آمار ایران، داده‌های لازم را برای انجام مطالعات مختلف در زمینه اندازه‌گیری خط فقر و ثروت فراهم می‌سازد. در این مطالعه نیز برای محاسبه خط ثروت از داده‌های خام این طرح استفاده شده است. دوره زمانی مورد بررسی در این مقاله سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۳ می‌باشد. در این مقاله برای انجام محاسبات مربوط به خط ثروت از ارزش‌های اسمی استفاده شده است. البته به منظور انجام مقایسات بین‌المللی لازم است که ارزش‌های اسمی به واقعی تبدیل شوند که این امر معمولاً با استفاده از نرخ برابری قدرت خرید صورت می‌گیرد. ولی در این جا به دلیل سادگی، هیچ تعدیلی در محاسبات ارائه شده صورت نگرفته است.

خط فقر مورد استفاده در این بررسی خط فقر مطلق بر مبنای ۲۳۰۰ کالری می‌باشد که با استفاده از داده‌های طرح هزینه و درآمد خانوار محاسبه و مورد استفاده قرار گرفت. برای محاسبه خط ثروت، از داده‌های مربوط به هزینه کل^۱ خانوارها استفاده شد. از آنجایی که داده‌های آمارگیری مذکور در سطح خانوار می‌باشد لذا برای برآورد خط ثروت در سطح افراد - با فرض این که کل اعضای خانوار از یک سطح رفاه برخوردار هستند - هزینه کل خانوار با تقسیم آن بر بعد خانوار، سرانه شد و سپس محاسبات مربوط در ۴ مرحله با استفاده از نرم افزار Eviews انجام گرفت:

الف) محاسبه شکاف فقر (G_p)

ب) محاسبه تفاضل ثروت برای هر فرد از جامعه

ج) تعیین تعداد افراد ثروتمند در جامعه

د) محاسبه ارزش خط ثروت (Z_p)

۳-۱) محاسبه شکاف فقر

برای محاسبه شکاف فقر (G_p) داشتن خط فقر الزامی است. از این رو با استفاده از خطوط فقر مطلق محاسبه شده برای سال‌های ۸۳-۱۳۸۰ از روش ۲۳۰۰ کالری، شکاف فقر براساس رابطه زیر محاسبه شد:

$$G_p = \sum_{j=1}^l (z_p - y_j)$$

که در آن Z_p خط فقر و Y_i درآمد (هزینه) می‌باشد.

۳-۲) برآورد تعداد افراد ثروتمند

همان‌طور که قبلاً ذکر شد، فرایند انتقال درآمد به این صورت است که درآمد از

۱. به دلیل عدم اطمینان و اشکالات موجود در زمینه جمع‌آوری آمارهای درآمد خانوار از آمار هزینه خانوار استفاده شد.

ثروتمندترین فرد منتقل می‌شود تا درآمد وی به میزان فرد ثروتمند بعدی برسد (این مقدار تفاضل ثروت نامیده می‌شود)؛ سپس هر دو مقادیر مساوی از درآمدشان را منتقل می‌کنند تا به نفر سوم برسند و ... این عمل تا جایی تکرار می‌شود که ارزش تجمعی تفاضل (شکاف) ثروت با شکاف فقر برابر شود. بنابراین تعداد افراد ثروتمند جامعه برابر خواهد شد با تعداد افراد ثروتمندی که در این فرایند انتقال شرکت کرده‌اند. به این ترتیب تعداد افراد ثروتمند جامعه نشان‌دهنده حداقل تعداد مردمی است که برای خارج شدن از فقر باید درآمد اضافی از آن‌ها اخذ شود.

۴ یافته‌ها

پس از مشخص شدن تعداد افراد ثروتمند جامعه بر اساس مراحل ذکر شده در بند فوق، ارزش خط ثروت با استفاده از رابطه ۳ محاسبه شد. لازم به ذکر است که در محاسبات مربوط به خط ثروت نیز می‌توان از معیارهای مربوط به فقر استفاده کرد. برای مثال می‌توان از گروه شاخص‌های فاستر، گریر و تروبیگ برای محاسبه نسبت، شدت و متوسط مربع شکاف ثروت استفاده نمود. جدول شماره ۱ نشان می‌دهد که در مناطق شهری بر اساس خط فقر در نظر گرفته شده، یعنی ۲۳۰۰ کالری در روز، خط ثروت در سال ۱۳۸۰ به طور سرانه حدود ۶۰۵ هزار تومان در ماه بوده که این مقدار در سال ۱۳۸۳ به ۸۱۶ هزار تومان رسیده است. محاسبات نشان می‌دهد که در سال ۸۳، ۰/۴ درصد از جمعیت شهری درآمدشان در ماه بیش از ۸۱۶ هزار تومان بوده است. لذا در مناطق شهری تنها با انتقال مازاد درآمد این ۰/۴ درصد می‌توان سطح درآمد جمعیت زیر خط فقر (یعنی ۱۲/۴ درصد) را به سطح خط فقر (یعنی ۳۹ هزار تومان در ماه برای هر فرد) رساند.

جدول ۱: برآورد خط ثروت مناطق شهری ایران طی سال‌های ۸۳-۱۳۸۰

شرح	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳
خط فقر مطلق (سرانه - ماهانه - ریال)	۱۸۰۳۷۱	۲۳۰۴۳۵	۳۰۲۳۰۷	۳۹۰۰۵۸
تعداد کل جمعیت (هزار نفر)	۴۲۱۷۴	۴۳۰۵۵	۴۳۸۹۳	۴۴۷۷۲
تعداد کل فقرا (هزار نفر)	۴۶۳۹	۴۷۳۶	۵۲۶۷	۵۵۵۲
نرخ فقر (درصد)	۱۱	۱۱	۱۲	۱۲/۴
تعداد کل ثروتمندان (هزار نفر)	۷۹	۵۷	۱۲۸	۱۷۳
خط ثروت (سرانه - ماهانه - ریال)	۶۰۴۹۵۲۸	۸۰۲۹۷۹۰	۷۶۹۲۳۲۰	۸۱۶۱۲۸۳

ماخذ: یافته‌های پژوهش

در جدول شماره ۲ نتایج محاسبات صورت گرفته برای مناطق روستایی آورده شده است. این نتایج نشان می‌دهند بر اساس خط فقر در نظر گرفته شده، یعنی ۲۳۰۰ کالری در روز، خط ثروت در سال ۱۳۸۰ به طور سرانه حدود ۲۰۹ هزار تومان در ماه بوده که این مقدار در سال ۱۳۸۳ به ۴۸۵ هزار تومان رسیده است. بر اساس محاسبات صورت گرفته، ۰/۳ درصد از جمعیت روستایی در سال ۸۳ درآمدشان در ماه بیش از ۴۸۵ هزار تومان بوده است. به این ترتیب می‌توان با انتقال مازاد درآمد این ۰/۳ درصد، سطح درآمد جمعیت زیر خط فقر (یعنی ۸/۶ درصد) را به سطح خط فقر (یعنی ۱۹ هزار تومان در ماه برای هر فرد) رساند.

جدول ۲- برآورد خط ثروت مناطق روستایی ایران طی سال‌های ۸۳-۱۳۸۰

شرح	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳
خط فقر مطلق (سرانه - ماهانه - ریال)	۱۰۰۵۲۰	۱۲۵۵۰۳	۱۵۷۴۸۱	۱۹۳۵۷۶
تعداد کل جمعیت (هزار نفر)	۲۲۳۳۵	۲۲۴۸۶	۲۲۵۸۱	۲۲۷۰۶
تعداد کل فقرا (هزار نفر)	۲۵۷۱	۲۲۴۹	۲۲۵۹	۱۹۵۳
نرخ فقر (درصد)	۱۱/۵	۱۰	۱۰	۸/۶
تعداد کل ثروتمندان (هزار نفر)	۸۷	۴۶	۶۱	۶۲
خط ثروت (سرانه - ماهانه - ریال)	۲۰۹۴۷۶۹	۳۱۲۲۹۷۳	۳۶۳۳۳۲۷	۴۸۴۴۹۵۴

ماخذ: یافته‌های پژوهش

(۵) نتیجه گیری

اکثر مطالعات صورت گرفته در جهان در خصوص فقر و ویژگی‌های آن می‌باشد و کمتر به مسأله ثروت و ثروتمندان پرداخته شده است. لذا علی‌رغم پیشرفت‌های حاصله در زمینه تعیین خط فقر، مطالعات انجام گرفته در خصوص تعیین خط ثروت و ویژگی‌های آن بسیار اندک می‌باشد.

در این مقاله با تکیه بر این ایده که فقر را می‌توان از طریق توزیع مجدد ریشه‌کن کرد و این امر با شناخت وضعیت ثروت و فقر در جامعه امکان‌پذیر است، یک روش ساده برای تعیین خط ثروت پیشنهاد شده است تا با توجه به این خط، درآمد اضافی از افراد ثروتمند به افراد فقیر منتقل شود.

در برآوردهای صورت گرفته، از اطلاعات طرح آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی مرکز آمار ایران برای دوره ۸۳-۱۳۸۰ استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصل، در سال ۱۳۸۳ در مناطق شهری خط ثروت برای هر نفر در ماه حدود ۸۱۶ هزار تومان و خط فقر مطلق (۲۳۰۰ کالری) حدود ۳۹ هزار تومان و در مناطق روستایی خط ثروت برای هر نفر در ماه حدود ۴۸۵ هزار تومان و خط فقر مطلق (۲۳۰۰ کالری) حدود

۱۹ هزار تومان بوده است که نشان‌دهنده شکاف زیاد بین درآمد قشر فقیر و ثروتمند می‌باشد. به این ترتیب اگر دولت جهت فقرزدایی در سال ۸۳ سیاست انتقال مستقیم درآمد از ثروتمندان به فقرا را اتخاذ می‌کرد کافی بود در مناطق شهری صرفاً مازاد درآمد ۰/۴ درصد از جمعیت و در مناطق روستایی مازاد درآمد ۰/۳ را به قشر فقیر منتقل نماید تا درآمد این افراد به سطح خط فقر برسد. البته ذکر این نکته ضروری است که انتقال درآمد از افراد ثروتمند به فقیر راه‌حل دائمی برای حل مشکل فقر نیست و در اتخاذ سیاست‌های فقرزدایی باید بسیاری از جنبه‌های چرخه اقتصادی نیز مد نظر قرارگیرد. از این رو تعیین خط ثروت، صرفاً تعریف یک ابزار آماری است تا به مطالعه‌کنندگان در زمینه دستیابی به معیارهای مؤثر توزیع مجدد درآمد کمک نماید.

- باقری، فریده و دیگران. (۱۳۸۳)، محاسبه خط فقر در ایران طی سال‌های ۸۲-۱۳۸۰، پژوهشکده آمار.
- باقری، فریده. کاوند، حسین. (۱۳۸۵)، اندازه‌گیری شدت فقر در ایران: کاربرد شاخص SST، فصلنامه رفاه اجتماعی شماره ۲۰.
- Anand, S. (1975), **Measurement of Inequality and Poverty**, 14th General Conference of the International Association for Research in Income and Wealth, Finland.
- Carrol, C. (2000), **Portfolios of the Rich**, NBER Working Paper, Series 7826.
- Medeiros, M. (2006), **Poverty, Inequality and Distribution: A Methodology to Define the Rich**, International poverty Centre.
- Miller, H. (1971), **Rich Man, Poor Man**, Thomas T. Crowel Editor. New York.
- Saunders, P. (1998), **Toward a Better poverty Measure**, Focus, Vol. 19, No. 2
- World Bank Institute. (2005), **Poverty Manual**.